

Оксана ОХРИМЧУК,
студентка ВСП «Житомирський
торгівельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»
Валентина ТУРСЬКА,
науковий керівник, викладач ВСП «Житомирський
торгівельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ В ОСВІТІ

Психолого-педагогічна взаємодія є однією з найактуальніших проблем сучасного суспільства. Якщо психолого-педагогічна взаємодія є недостатньо ефективною, як наслідок виникають численні труднощі, передусім психологічного характеру. Це призводить до формування емоційно нестабільних і вразливих здобувачів освітніх послуг та дорослих, які мають підвищений рівень тривожності, а також інші психологічні та соціальні проблеми.

Система освіти має бути доступною для всіх і базуватися на принципах педагогіки партнерства. Такий підхід передбачає спільну роботу всіх учасників освітнього процесу з метою повного розкриття здібностей і потенціалу кожної дитини. Це передбачає чіткий розподіл ролей, визначення спільних цілей і планів, а також регулярну комунікацію для налагодження довірливих відносин, що є основою успішного навчання.

До психологічних аспектів педагогіки партнерської взаємодії належать такі ключові моменти:

- важливість знання і врахування основних ознак партнерства, які передбачають встановлення контактів, необхідних для спільної діяльності між викладачами, здобувачами освітніх послуг і батьками;
- обізнаність із основами педагогічної психології, яка досліджує закономірності засвоєння знань, формування вмінь і навичок, розвиток самостійної та творчої роботи здобувачів освітніх послуг, а також аналізує ефективність навчально-виховного процесу та міжособистісні стосунки в педагогічному колективі;
- наявність психологічної культури як частини загальнолюдської культури, що передбачає самопізнання, розуміння інших людей, ефективне спілкування і здатність контролювати власну поведінку;
- розвиток психологічної культури спілкування, яка охоплює володіння манерами, комунікативними навичками, виразністю, нестандартністю, а також умінням вибирати відповідний стиль і засоби толерантного спілкування;
- психологічна компетентність учасників освітнього процесу, яка базується на принципах педагогіки партнерства: довіра, взаємоповага, доброзичливість, конструктивна взаємодія, діалог, а також дотримання принципів соціального партнерства, таких як добровільність, рівність та відповідальність за виконання певних домовленостей;

- орієнтація спільної діяльності викладачів та здобувачів освітніх послуг на розвиток творчих здібностей, активного мислення і здатності ефективно діяти в нових умовах;
- демократичний підхід до співпраці педагога і дитини, який враховує різницю у знаннях та досвіді, але передбачає рівність у правах на довіру, толерантність, повагу;
- забезпечення права здобувача освіти на свободу вибору, самостійне судження, власну думку і позицію, повагу до його гідності та права залишатися собою;
- формування сприятливого психолого-педагогічного мікроклімату, що сприяє розвитку потенціалу дитини;
- навчання здобувачів освітніх послуг ефективній співпраці не лише з викладачами, а й у групах;
- задоволення потреб здобувачів освітніх послуг у визнанні їхньої значущості, як особистостей;
- постійна підтримка, яка сприяє пробудженню активності здобувачів, зміцнення мотивації;
- забезпечення безперервного психолого-педагогічного супроводу, який включає регулярний моніторинг розвитку дитини. [1, с. 172–184]

Спільна практична діяльність педагогів та здобувачів освітніх послуг має значний виховний потенціал для формування взаємовідносин, особливо коли дві сторони взаємодіють на рівних і займаються творчою діяльністю. Тому доцільним є застосування активних методів навчання, які передбачають суб'єкт-суб'єктну взаємодію.

Активні методи навчання спрямовані на стимулювання учнів до активної розумової та практичної діяльності під час засвоєння нового матеріалу. У цьому випадку педагог виступає не як авторитетний керівник, а як консультант, порадник, організатор, що будує співпрацю з учнями на рівноправній основі через діалог і партнерську взаємодію.

До активних методів навчання відносять:

- аналіз конкретних ситуацій, що розвиває здатність до аналізу життєвих обставин та виробничих завдань. Основною метою цього методу є формування аналітичних здібностей, уміння раціонально використовувати наявну інформацію, а також розвиток самостійності й ініціативності у прийнятті рішень;
- ділова гра є ще одним провідним методом активного навчання, який включає чотири етапи: визначення цілей, розробку змісту, створення ігрового контексту та складання структурно-функціональної програми;
- «круглий стіл» допомагає закріпити набуті знання, заповнити прогалини у розумінні теми, сформулювати навички розв'язання проблем і навчити культурі ведення дискусій;
- мозковий штурм є популярним способом генерування нових ідей для вирішення наукових чи практичних завдань. Його головна мета – організувати колективну розумову діяльність для пошуку нестандартних рішень;

- проблемна ситуація, як основний елемент проблемного навчання. Стимулює розумову активність і пізнавальний інтерес здобувачів, сприяючи розвитку їх мислення.

Ключовою умовою ефективної взаємодії викладача та дітей у процесі активного навчання є індивідуальний підхід. Під час використання будь-якого з вищезазначених методів важливо враховувати індивідуальні особливості дитини, її мотиви поведінки, надавати турботу та увагу, а також знаходити найбільш ефективний спосіб співпраці. Це сприятиме підвищенню якості освіти та зміцненню позитивних взаємин у навчальному процесі.[2, с. 69-71]

Таким чином, психолого-педагогічна взаємодія є основою ефективного освітнього процесу, адже вона сприяє формуванню довірливих і гармонійних взаємовідносин. Використання активних методів навчання забезпечує розвиток самостійності, ініціативності, творчого мислення та аналітичних здібностей здобувачів освітніх послуг, а також формує навички співпраці та колективної роботи. У результаті активне навчання не лише підвищує якість освіти, а й сприяє формуванню емоційно зрілих, відповідальних і соціально адаптованих особистостей.

Список використаних джерел

1.Онаць О., Данко А. *Психологічні аспекти педагогіки партнерської взаємодії в закладах освіти в підручнику для керівника*. Проблеми сучасного підручника.2023. Вип. 29. С.172–184.

2. Дегтярьова І. В. *Психолого-педагогічні аспекти взаємодії учасників освітнього процесу*. Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дніпро, 30 листопада 2022 р.). Дніпро: ВППЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2022. 146 с.